

Pani
Anna Gołębska
Dyrektor
Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie
w Zielonej Górze

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2017 r., poz. 697 ze zm.), rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. z 2011r., Nr 292 poz. 1720); rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz. U. z 2015r., poz.1477) - zespół kontrolny w składzie:

- Magdalena Dziadas – Inspektor Wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wlkp., posiadająca upoważnienie Wojewody Lubuskiego Nr 3-1/2018 z 26 stycznia 2018 r. – przewodnicząca Zespołu kontrolnego;
- Elżbieta Szwonka - Inspektor Wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wlkp., posiadająca upoważnienie Wojewody Lubuskiego Nr 3-2/2018 z 26 stycznia 2018 r. – członek Zespołu kontrolnego;

przeprowadził w jednostce **7 lutego 2018 roku** kontrolę problemową. Przed przystąpieniem do kontroli zespół kontrolny złożył pisemne oświadczenia o braku okoliczności uzasadniających wyłączenie od udziału w niniejszej kontroli.

Kontrolę przeprowadzono w obecności p. Anny Gołębskiej Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Zielonej Górze oraz p. Agnieszki Nowakowskiej - Szczepańskiej – Kierownika Działu Pieczy Zastępczej - udzielono stosownych wyjaśnień.

Zakresem kontroli objęto sposób realizacji zadań powiatu z zakresu pieczy zastępczej zastępczej w okresie od 1 stycznia 2017 r. do dnia kontroli.

W szczególności ocenie poddano następujące zagadnienia:

1. Organizacja rodzinnej pieczy zastępczej;
2. Sposób realizacji wybranych zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Na terenie powiatu zielonogórskiego na dzień kontroli funkcjonowało 99 rodzin zastępczych, w tym: 13 rodzin zastępczych zawodowych, 3 rodziny zastępcze zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego, 28 rodzin zastępczych niezawodowych, 55 rodzin zastępczych spokrewnionych. Ponadto na terenie powiatu zielonogórskiego funkcjonuje Dom Dziecka w Klenicy, prowadzony przez Zgromadzenie Sióstr Maryi Niepokalanej.

W trakcie prowadzonych czynności kontrolnych dokonano analizy akt osobowych, przyjęto ustne wyjaśnienia od pracowników Zespołu Pieczy Zastępczej oraz losowo wybranej dokumentacji czterech rodzin zastępczych zawodowych oraz losowo wybranej dokumentacji ośmiorga dzieci (po dwoje wychowanków z każdej z ww. rodzin zastępczych). Na potrzeby wystąpienia pokontrolnego rodziny zostały oznaczone jako: rodzina A, rodzina B, rodzina C, rodzina D oraz podopieczni umieszczeni w badanych rodzinach zastępczych tj. A1, A2; B1, B2; C1, C2; D1, D2.

Ocena skontrolowanej działalności

1. Organizacja zespołu pieczy zastępczej

Organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej jest wyznaczona przez Starostę jednostka organizacyjna powiatu lub podmiot, któremu powiat zlecił realizację tego zadania. Starosta Zielonogórski Zarządzeniem nr 78/2011 z dnia 28 grudnia 2011 roku na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej wyznaczył Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie im. Jana Pawła II w Zielonej Górze. Zgodnie z przepisami zawartymi w art. 76 ust. 2 cytowanej ustawy został utworzony Zespół ds. Pieczy Zastępczej. Skład i zadania zespołu zostały zawarte w Regulaminie Organizacyjnym Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie Nr 131/2015 z dnia 22 grudnia 2015 r. W strukturze organizacyjnej Centrum (regulamin § 12 ust. 1 pkt 3) wyodrębniony został Zespół ds. pieczy zastępczej. W § 15 określono w 14 punktach katalog zadań zespołu. W punkcie 15 wymieniono katalog zadań organizatora wynikających z art. 76 ust. 4 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W związku z tym należy przyjąć, że zespół wykonuje wszystkie określone w ustawie zadania.

W kontrolowanym zakresie nie stwierdzono uchybień.

Akta kontroli:136-150

2. Kwalifikacje pracowników zespołu pieczy zastępczej

Z analizy dokumentacji wykazu członków zespołu pieczy zastępczej wynika, że w jego skład wchodzi 11 osób, w tym: 1 kierownik działu, 7 koordynatorów, 2 psychologów, 1 pedagog. W toku kontroli zbadano akta osobowe tych osób. Usunięcia danych

dokonano na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. Nr 112, poz. 1198 z późn. zm.). Usunięcia danych dokonał zespół kontrolny. Kierownik Zespołu Pieczy Zastępczej złożyła ustne wyjaśnienia do protokołu, Usunięcia danych dokonano na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. Nr 112, poz. 1198 z późn. zm.). Usunięcia danych dokonał zespół kontrolny. Z analizy dokumentacji kontrolnej wynika, że w dniu 14.10.2008r. została zawieszona umowa pomiędzy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Zielonej Górze a Panią Usunięcia danych dokonano na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. Nr 112, poz. 1198 z późn. zm.). Usunięcia danych dokonał zespół kontrolny na zlecenie świadczenie usług psychologicznych na rzecz Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Zielonej Górze w zakresie poradnictwa, terapii rodzin biologicznych wychowanków placówek opiekuńczo – wychowawczych i rodzin zastępczych, szkolenia rodzin zastępczych oraz przygotowywanie opinii psychologicznych kandydatów na rodziny zastępcze. Świadczenie przez psychologa usług odbywa się w wymiarze: 1 raz w tygodniu w każdy wtorek (3 godziny tygodniowo) oraz doraźnie w zależności od potrzeb w miejscu zamieszkania rodzin zastępczych. W dniu 29.12.2017r. została zawieszona kolejna umowa pomiędzy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Zielonej Górze a Panią Usunięcia danych dokonano na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. Nr 112, poz. 1198 z późn. zm.). Usunięcia danych dokonał zespół kontrolny na zlecenie świadczenia usług psychologicznych na rzecz Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Zielonej Górze w zakresie poradnictwa dla osób znajdujących się w sytuacjach kryzysowych, poradnictwa i terapii rodzin zastępczych, przygotowywania opinii psychologicznych kandydatów na rodziny zastępcze oraz istniejących rodzin zastępczych w wymiarze 60 godzin miesięcznie.

W kontrolowanym zakresie nie stwierdzono uchybień.

Akta kontroli: str.51,96-105;

3. Realizacja corocznego limitu zawiązywania rodzin zastępczych zawodowych

W Uchwale Nr XXII.133.2016. Rady Powiatu Zielonogórskiego z dnia 24 maja 2016 r. w sprawie przyjęcia „Powiatowego Programu rozwoju pieczy zastępczej na lata 2016-2018” ustalono coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych:

- 2016 rok - 12 rodzin;
- 2017 rok - 15 rodzin;
- 2018 rok – 18 rodzin.

W ww. dokumencie programu zapisano: „...wszelkie cele i działania zaplanowane do realizacji w ramach tego programu mają służyć poprawie sytuacji dzieci wychowujących się w rodzinach zastępczych, ze szczególnym wsparciem w zakresie umożliwienia im powrotu do rodzin biologicznych oraz deficytów wynikłych z pozostawania w środowisku

wychowawczym, które nie zaspokajało podstawowych potrzeb dziecka. Głównym realizatorem programu będzie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Zielonej Górze, które zostało wyznaczone na organizatora pieczy zastępczej w powiecie zielonogórskim”. Przedstawiony „Powiatowy program rozwoju pieczy zastępczej na lata 2016-2018” jest dokumentem otwartym, co oznacza, że w miarę potrzeb i w wyniku ewaluacji zadania w nim zawarte mogą ulec zmianie.

Z analizy dokumentacji - wykazu rodzin zastępczych w okresie objętym kontrolą - wynika, że w powiecie funkcjonowało 16 rodzin zastępczych zawodowych, w tym 3 rodziny zastępcze pełniące funkcję pogotowia rodzinnego, natomiast w okresie objętym kontrolą powstały łącznie 4 zawodowe rodziny zastępcze zawodowe, w tym 1 rodzina zawodowa o charakterze pogotowia rodzinnego (z tego 1 rodzina powstała z przekształcenia z niezawodowej rodziny zastępczej, natomiast 1 z przekształcenia z zawodowej pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego w zawodową rodzinę zastępczą). Skoro więc w ustalonym limicie w ramach programu rozwoju pieczy zastępczej na lata 2016-2018 zaplanowano utworzenie w 2017r. 3 nowych rodzin, a utworzono 4 nowe rodziny zawodowe, można przyjąć, że w celu realizacji przyjętego limitu na 2018 rok, powinna być utworzona nie mniej niż jedna rodzina zastępcza zawodowa. Z uzyskanych informacji od Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Zielonej Górze wynika, że zgodnie z limitem są przygotowani do utworzenia takich rodzin na terenie powiatu zielonogórskiego. Dyrektor zapewnia, że niezwłocznie po napływie do Centrum stosownego wniosku kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, procedura kwalifikacyjna rozpoczyna się od razu, a osoby, które spełnią wszystkie niezbędne warunki do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej otrzymają propozycję podpisania stosownej umowy w tym zakresie. Jednocześnie Centrum poinformowało, że mimo podejmowanych różnych działań na terenie powiatu zielonogórskiego obecnie nie ma kandydatów do przeszkolenia na rodzinę zastępczą.

Z wyjaśnień Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Zielonej Górze wynika, że w okresie objętym kontrolą podejmowane były działania w celu pozyskiwania kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej m.in.: ulotki, plakaty, banery, kalendarze – promujące rodzicielstwo zastępcze (przekazane do OPS, szkół, ośrodków zdrowia; różnego rodzaju gadżety reklamowe, nawiązywano współpracę z TV regionalną i radio, promocja podczas różnych imprez festynów lokalnych itp.).

W kontrolowanym zakresie nie stwierdzono uchybień.

Akta kontroli: str.204-247;

4. Rodziny objęte opieką koordynatora oraz organizatora

Jak wynika z analizy dokumentacji w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Zielonej Górze jest zatrudnionych 7 koordynatorów ds. rodzinnej pieczy zastępczej.

Z zestawienia przedłożonego przez Dyrektora Centrum w dniu 7 lutego 2018r. wynika, że na terenie Powiatu Zielonogórskiego funkcjonowało 99 rodzin zastępczych.

W toku kontroli dokonano analizy dokumentacji wszystkich koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej zatrudnionych w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Zielonej Górze, z której wynika, że poszczególni koordynatorzy na dzień kontroli mają pod swoją opieką:

- koordynator nr 1: 14 rodzin zastępczych (w tym: 1 rodzina zastępcza zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego; 2 rodziny zawodowe, 3 rodziny niezawodowe, 8 rodzin spokrewnionych);
- koordynator nr 2: 14 rodzin zastępczych (w tym: 1 rodzina zawodowa, 3 rodziny niezawodowe, 10 rodzin spokrewnionych);
- koordynator nr 3: 14 rodzin zastępczych (w tym: 2 rodziny zawodowe; 7 rodzin niezawodowych, 5 rodzin spokrewnionych);
- koordynator nr 4: 14 rodzin zastępczych (w tym: 1 rodzina zastępcza zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego; 2 rodziny zawodowe, 3 rodziny niezawodowe, 8 rodzin spokrewnionych);
- koordynator nr 5: 14 rodzin zastępczych (w tym: 1 rodzina zastępcza zawodowa; 3 rodziny niezawodowe, 10 rodzin spokrewnionych);
- koordynator nr 6: 15 rodzin zastępczych (w tym: 1 rodzina zastępcza zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego; 4 rodziny niezawodowe, 10 rodzin spokrewnionych);
- koordynator nr 7: 14 rodzin zastępczych (w tym: 5 rodzin zastępczych zawodowych; 5 rodzin niezawodowych, 4 rodziny spokrewnione).

W toku kontroli stwierdzono, że w całym okresie objętym kontrolą wszystkie rodziny zastępcze objęte były opieką koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, a ponadto nie przekroczono limitu 15 rodzin zastępczych przypadających na 1 koordynatora.

W kontrolowanym zakresie realizacji zadania nie stwierdzono uchybień.

Akta kontroli:151-158

5. Dochodzenie świadczeń alimentacyjnych

Kierownik Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w myśl ustawy art. 38 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej jest obowiązany dochodzić świadczeń alimentacyjnych na rzecz dziecka, gdy od umieszczenia dziecka w pieczy upłynął rok. Uprawnienie to jest wyłączną prerogatywą kierownika Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie.

W trakcie analizy dokumentacji 8 dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych stwierdzono, że 7 podopiecznych ma zasądzone świadczenia alimentacyjne od rodziców naturalnych. Wysokość zasądzonych środków pieniężnych dla dzieci znajduje się w przedziale od 70 zł do 150 zł. W przypadku 1 podopiecznego, który przebywa w pieczy poniżej 1 roku – nie istniał w okresie kontrolowanym obowiązek dochodzenia świadczeń.

Wobec powyższych informacji zespół kontrolny w badanym obszarze nie stwierdził uchybień.

Akta kontroli:357-394

6. Sposób zapewnienia opieki organizatora dla rodzin zastępczych

a) Udział w szkoleniach rodzin zastępczych mających na celu podnoszenie kwalifikacji.

Zgodnie z art. 76 ust. 4 pkt 5 cytowanej ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, organizator rodzinnej pieczy zastępczej jest zobowiązany do zapewnienia rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji z uwzględnieniem ich potrzeb.

W toku kontroli ustalono, że w okresie objętym kontrolą Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Zielonej Górze organizowało dla rodzin zastępczych szkolenia podnoszące kwalifikacje. Z zestawienia przygotowanego przez Kierownika Działu Pieczy Zastępczej wynika, że w 2017 roku Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie zapewniło szkolenia:

- Znaczenie więzi w rozwoju dziecka – organizator „Fundacja Dziecko i Rodzina” w dniu 9.02.2017r. – uczestnikami było 7 osób z rodzin zastępczych zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego oraz koordynator rodzinnej pieczy zastępczej;
- Bezpieczeństwo dzieci w zawodowych rodzinach zastępczych – organizator PCPR w Zielonej Górze w dniu 14.03.2017r. Prowadzącymi szkolenie był kierownik działu pieczy zastępczej, koordynator, psycholog Centrum; uczestnikami było 7 osób z rodzin zastępczych zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego oraz 12 osób z zawodowych rodzin zastępczych;
- Wspieranie rozwoju dziecka w pieczy zastępczej – organizator PCPR w Zielonej Górze w dniu 11.05.2017r. Prowadzącym szkolenie był psycholog i pedagog Centrum – uczestnikami było 10 osób ze spokrewnionych rodzin zastępczych. Zaproszenia na szkolenie otrzymały wszystkie spokrewnione rodziny zastępcze,
- Wspieranie rozwoju dziecka w pieczy zastępczej – organizator PCPR w Zielonej Górze w dniu 18.05.2017r. Prowadzącym szkolenie był psycholog i pedagog Centrum – uczestnikami było 15 osób ze spokrewnionych rodzin zastępczych,
- Bliżej Rodziny – „Piecza zastępcza – przystanek na drodze do rodziny biologicznej” – organizator PCPR w Zielonej Górze w dniu 27.05.2017r. Prowadzącym szkolenie był

Kierownik działu pieczy zastępczej, koordynator, pracownik ośrodka adopcyjnego, kurator, kierownik OPS w Zaborze, pracownik OPS w Sulechowie. Zaproszenie otrzymały wszystkie rodziny zastępcze wraz ze swoimi dziećmi biologicznymi,

- Pierwsza Pomoc Przedmedyczna – organizator PCPR w Zielonej Górze w dniu 22.06.2017r. Prowadzącym szkolenie był mgr pielęgniarstwa – uczestnikami było 8 osób z zawodowych rodzin zastępczych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego oraz 23 osoby z zawodowych rodzin zastępczych.

Tematyka szkoleń odzwierciedla potrzeby rodzin, ale także organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, który ma możliwość zaktualizować bądź uzupełnić i uporządkować wiedzę rodzin zastępczych z zakresu prawa, opieki i wychowania oraz pieczy zastępczej. Przepisy ustawy nie nakładają wprost na rodzinę zastępczą obowiązku uczestniczenia w szkoleniach podnoszących kwalifikacje, natomiast w umowie zawieranej pomiędzy starostą a rodziną zastępczą, zgodnie z treścią art. 54 ust. 3 pkt 10 cytowanej ustawy, powinien znajdować się zapis, że rodzina ma „możliwość korzystania ze szkoleń i innych form podnoszenia kwalifikacji”. Ponadto z katalogu organizatora rodzinnej pieczy zastępczej (art. 76 ust. 4) wynika, że (pkt 5) organizator zobowiązany jest do zapewnienia rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkoleń, mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby.

Dokumentacja badanych rodzin wskazuje, że rodziny uczestniczyły w takich szkoleniach.

Akta kontroli:59-95

W realizacji tego zadania nie stwierdzono uchybień.

b) Grupy wsparcia dla rodzin zastępczych

Do zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej należy także zapewnianie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia. Z analizy dokumentacji wynika, że w dniu 9 stycznia 2017r. zostało zawarte porozumienie o współpracy partnerskiej pomiędzy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Zielonej Górze a Stowarzyszeniem Rodzin Zastępczych i Adopcyjnych „Mały Człowiek” zwanym Stowarzyszeniem. Z dalszej części zapisów w/w dokumentu wynika, że w przedmiocie porozumienia strony stwierdzają zgodnie, że podejmują współpracę w celu realizacji wspierania rodzicielstwa zastępczego na terenie powiatu zielonogórskiego, polegającego m.in. na wspieraniu rodzin zastępczych poprzez organizację spotkań integracyjnych, szkoleń, pikników, tworzeniu grup wsparcia dla rodzin zastępczych, działalności na rzecz rodziny, macierzyństwa, rodzicielstwa, upowszechniania i ochrony praw dziecka, pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywaniu szans tych osób i rodzin itp. Porozumienie jest zawarte na czas nieokreślony z możliwością jego

rozwiązania przez każdą ze stron w każdym czasie. Z przedstawionej podczas kontroli informacji - listy o organizowanych spotkaniach szkoleniowych w stowarzyszeniu „Mały Człowiek” wynika, że spotkania grup wsparcia odbywają się raz na trzy miesiące (chyba że ktoś wyrazi chęć zorganizowania wcześniej). Rodziny zastępcze cyklicznie spotykają się wraz z dziećmi na Sali zabaw i kręglach. Z w/w listy wynika, że w roku 2017 odbyło się 6 spotkań w tym: 1 Spotkanie noworoczne w restauracji Retro w styczniu 2017r., 2 Szkolenie „Więź jako czynnik chroniący dziecko” – prowadzone przez psychologa (I i II etapowy), Udział w spotkaniu organizowanym przez PCPR w Drzonkowie maj 2017r., Piknik nad jeziorem w czerwcu 2017r, Szkolenie „Trauma” w grudniu 2017r., wykład „Człowiek w pełnym cyklu życia”. Ponadto z dalszych przedstawionych informacji wynika, że proponowane spotkania w najbliższym czasie to wyjazd w góry w okresie ferii zimowych w dwóch grupach (zaplanowane zajęcia to m.in. nauka jazdy na nartach, ceramika, wspólne działania wspierające i integracyjne rodziców zastępczych i dzieci). W trakcie roku 2017r. były organizowane przez PCPR w Zielonej Górze spotkania integracyjno – konsultacyjne rodzin zastępczych przy udziale dzieci oraz rodziców biologicznych oraz pracowników tut. Centrum tj. w dniu 08.04.2017r. – wiosenne spotkanie integracyjne połączone z przygotowaniem ozdób wielkanocnych oraz w dniu 20.01.2017r. spotkanie integracyjne połączone z zabawą karnawałową dla dzieci przy udziale pracowników, zajęcia dla dzieci poprowadził klaun. Każdego roku organizowane są dla mieszkańców powiatu obchody Dnia Rodzicielstwa Zastępczego, które oprócz funkcji integrującej spełniają także rolę promocyjno – informującą. Dokumentacja badanych rodzin wskazuje, że rodziny otrzymywały na piśmie zaproszenie na spotkania oraz uczestniczyły w takich spotkaniach.

Akta kontroli: str. 60-94

W realizacji zadania nie stwierdzono uchybień.

c) Korzystanie rodzin zastępczych z czasowego niesprawowania opieki nad dzieckiem

Zgodnie z ustawą rodzina zastępcza zawodowa oraz prowadzący rodzinny dom dziecka mają prawo do czasowego niesprawowania opieki nad dzieckiem w związku z wypoczynkiem, w wymiarze 30 dni kalendarzowych w okresie 12 miesięcy. Rodzina informuje organizatora rodzinnej pieczy zastępczej o terminie czasowego niesprawowania opieki nad dzieckiem, nie później niż 30 dni przed jego planowanym rozpoczęciem. Do zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej należy również organizowanie opieki nad dzieckiem, w przypadku, gdy rodzina zastępcza albo prowadzący rodzinny dom dziecka okresowo nie może sprawować opieki, w szczególności z powodów zdrowotnych lub losowych albo zaplanowanego wypoczynku.

W okresie objętym kontrolą z możliwości czasowego niesprawowania opieki nad dziećmi umieszczonymi w rodzinie zastępczej skorzystały cztery rodziny (3 rodziny

zawodowe oraz 1 rodzina zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego), w tym jedna rodzina zastępcza spośród rodzin których dokumentację badano. Na czas przerwy w sprawowaniu opieki – dzieci zostały umieszczone w rodzinach zawodowych pomocowych. Z wszystkimi rodzinami pomocowymi zawarte zostały umowy na pełnienie funkcji rodziny pomocowej. Z analizy dokumentacji badanych rodzin wynika, że 1 rodzina zastępcza w dniu 23.06.2017r. zwróciła się do Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Zielonej Górze z prośbą o umieszczenie 3 małoletnich w pomocowej rodzinie zastępczej z powodu zdarzenia losowego (pobyt w szpitalu) i braku możliwości zapewnienia opieki nad małoletnimi. Tego samego dnia rodzina zastępcza pomocowa w oświadczeniu pisemnie wyraziła zgodę na pełnienie funkcji rodziny zastępczej pomocowej i przyjęcie 3 dzieci w terminie od 23.06-16.07.2017r. W dniu 23.06.2017r. została zawarta umowa o sprawowanie pieczy przez rodzinę pomocową pomiędzy Starostą Zielonogórskim a rodziną pomocową.

Dokumentację pozostałych 3 rodzin zastępczych (którzy nie korzystali ze wsparcia rodzin pomocowych) przeanalizowano pod kątem zasadności udzielenia wsparcia w formie rodziny pomocowej. Z analizy wynika, że rodziny te nie wniosowały do organizatora rodzinnej pieczy zastępczej o przyznanie wsparcia w formie rodziny pomocowej. Analizując dokumentację rodziny A (w oparciu o dokumentacje koordynatora i opinie psychologiczne) ustalono, że podopieczni umieszczeni w tej rodzinie zastępczej nie sprawiali większych problemów opiekuńczo – wychowawczych oraz nie odnotowano większych trudności w pełnieniu powierzonej funkcji. W przypadku rodziny zastępczej C ustalono (na podstawie m.in. aktualnej opinii psychologicznej), że rodzina posiada predyspozycje do sprawowania opieki nad dziećmi, pełnienia roli opiekuna zastępczego, oddziaływań opiekuńczych i wychowawczych. Pogłębiona analiza zapisów na temat rodziny wskazuje, że w małżeństwie rodziców zastępczych zaistniał kryzys (powodowany problemami w relacjach z dzieckiem własnym, problemami zdrowotnymi), który zdaniem kontrolujących pretendował do przerwy w sprawowaniu opieki nad powierzonymi dziećmi. Istotne jest w tej sytuacji trafne zidentyfikowanie i rzetelne dokumentowanie problemu przez pracowników Centrum.

W przypadku analizy dokumentacji rodziny zastępczej D (na podstawie aktualnej opinii koordynatora) wynika, że rodzina funkcjonuje prawidłowo i nie zauważono nieprawidłowości w związku z pełnieniem powierzonej funkcji. W rodzinie zastępczej przebywa obecnie troje podopiecznych oraz ich córka biologiczna. Z analizy dokumentacji - opinii koordynatora losowo wybranego dziecka z tej rodziny wynika, że chłopiec sprawiał problemy i przejawiał zachowania autodestrukcyjne i jest pod stałą opieką specjalistów.

W toku kontroli przyjęto do protokołu ustne wyjaśnienia Dyrektora Centrum odnośnie zasad przyznawania wsparcia w formie rodzin pomocowych. Z wyjaśnień wynika, że dotychczas

nie sformalizowano zasad wnioskowania lub przyznawania tego rodzaju wsparcia dla rodzin zastępczych, uzasadniając równym, wolnym dostępem dla rodzin do korzystania z tej formy wsparcia. Jak poinformowała Pani Dyrektor, wszystkie rodziny zastępcze, które złożyły dotychczas wnioski o czasowe niesprawowanie opieki nad dziećmi umieszczonymi w rodzinach zastępczych otrzymały pomoc rodzin pomocowych w okresach przez siebie wyznaczonych. Ponadto, jak wyjaśniła Dyrektor, część rodzin zastępczych niechętnie korzysta (pomimo sugestii pracowników Centrum) z prawa czasowego niesprawowania opieki nad dziećmi np. w związku z wypoczynkiem. Spowodowane jest to niechęcią do przekazywania dzieci pod opiekę innych rodzin zastępczych, a także faktem, iż rodziny zastępcze często taką pomoc otrzymują od własnych dorosłych dzieci lub innych członków rodziny. Jak wyjaśniła Dyrektor, koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej podczas wizyt w rodzinach zastępczych zachęcają rodziny do korzystania ze wsparcia, wskazując korzyści płynące z wypoczynku.

Analizując dokumentację badanych rodzin zastępczych nie odnaleziono informacji potwierdzającej te wyjaśnienia, z których wynikałoby, że rodziny istotnie są informowane o możliwości skorzystania z pomocy rodziny pomocowej, w szczególności w sytuacjach kryzysowych, czy też zachęcających rodziny do skorzystania z urlopu. Mając na uwadze powyższe oraz fakt, iż w przypadku 1 rodziny zastępczej stwierdzono zasadność skorzystania z przerwy w sprawowaniu opieki nad powierzonymi dziećmi, za niewłaściwe uznano nie zapewnienie wsparcia w formie rodziny pomocowej tej rodzinie.

W realizacji tego zadania stwierdzono uchybienie polegające na:

- nie zapewnieniu 1 rodzinie zastępczej zawodowej możliwości skorzystania z czasowego niesprawowania opieki nad dzieckiem dla rodziny wymagającej takiego wsparcia.

Akta kontroli: str.260; 395-808

d) Zapewnienie rodzinom zastępczym pomocy prawnej

Podczas czynności kontrolnych dokonano analizy dokumentacji wybranych 4 rodzin zastępczych zawodowych pod względem zapewnienia pomocy prawnej osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą. Jak ustalono w toku kontroli dokumentacja sytuacji rodzin zastępczych, którą analizowano nie wymagała udziału w poradach prawnych.

W toku kontroli ustalono, że PCPR zatrudnia na umowę zlecenie prawnika, który udziela porad prawnych rodzinom zastępczym i ich podopiecznym z terenu powiatu. Dodatkowo ustalono, że powiecie zielonogórskim działa kilka punktów nieodpłatnej porady prawnej z których rodziny zastępcze mogą skorzystać w szczególności z obszaru prawa rodzinnego oraz poradnictwa m.in. Okręgowa Izba Radców Prawnych ul. ks. Piotra Skargi

10 w Zielonej Górze, Stowarzyszenie Civis Sum, Biuro Praw Obywatelskich z siedzibą przy ul. al. Niepodległości 7a/3 w Zielonej Górze, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie ul. Podgórna 5 w Zielonej Górze. Wszelkie sprawy wynikające z zapisów ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej są wyjaśniane przez koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej na bieżąco.

Akta kontroli: str. 136-150;205-247

W realizacji zadania nie stwierdzono uchybień.

e) Zapewnienie konsultacji psychologiczno – pedagogicznych.

Jak ustalono w toku kontroli, usługi psychologiczne dla rodzin zastępczych i ich podopiecznych są realizowane na podstawie umowy o świadczenie usług pomiędzy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Zielonej Górze a Panią Usunięcia danych dokonano na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. Nr 112, poz. 1198 z późn. zm.). Usunięcia danych dokonał zespół kontrolny. na zlecenie świadczenia usług psychologicznych na rzecz Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Zielonej Górze w zakresie poradnictwa dla osób znajdujących się w sytuacjach kryzysowych, poradnictwa i terapii rodzin zastępczych, przygotowywania opinii psychologicznych kandydatów na rodziny zastępcze oraz istniejących rodzin zastępczych w wymiarze 60 godzin miesięcznie. Podczas kontroli ustalono, że Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Zielonej Górze zatrudnia pedagoga Usunięcia danych dokonano na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. Nr 112, poz. 1198 z późn. zm.). Usunięcia danych dokonał zespół kontrolny. W/w specjaliści prowadzą spotkania z rodzinami i podopiecznymi w siedzibie Centrum, a także w razie konieczności w środowisku zamieszkania. Z kontrolowanej dokumentacji wynika, że psycholog prowadzi wykaz – harmonogram spotkań z rodzinami zastępczymi i podopiecznymi. Podczas przeprowadzania czynności kontrolnych przeanalizowano rejestry osób przyjętych przez psychologa za okres objęty kontrolą. Rejestr zapisany jest w formie tabeli składającej się z rubryk: lp., data, imię i nazwisko dziecko/rodzina, rodzaj spotkania (np. porada, wsparcie, badanie, wysłuchanie dzieci itp.) i miejsce. Najczęściej są to nazwiska rodzin zastępczych – brak jest szczegółowej informacji kogo dokładnie dotyczy konsultacja czy opiekuna, dziecka opiekuna czy też dziecka przebywającego obecnie w rodzinie zastępczej oraz własnoręcznego podpisu psychologa przy odbytej konsultacji oraz podpisu osoby uczestniczącej w spotkaniu. W dokumentacji badanych dzieci nie znajdowały się opinie psychologa o konsultowanym podopiecznym, jego aktualnej sytuacji, udzielonej pomocy ze wskazaniem dalszej pracy bądź zaleceniami. Natomiast podczas analizy badanych teczek rodzin zastępczych stwierdzono, że znajdują się w nich aktualne opinie psychologiczne dotyczące aktualnej sytuacji rodzinnej, zdrowotnej i finansowej opiekunów zastępczych. Opinie te są opisane przez psychologa w bardzo rzetelny, szczegółowy i dokładny sposób. Częstotliwość spotkań

z psychologiem jest ustalana podczas konsultacji w zależności od zdiagnozowanych potrzeb. Z w/w rejestru wynika, że w okresie objętym kontrolą badane rodziny zastępcze uczestniczyły w konsultacjach z psychologiem w następującym wymiarze ilościowym: rodzina zastępcza A – 6rotnie; rodzina zastępcza B – 8rotnie; rodzina zastępcza C – 15rotnie; rodzina zastępcza D – 11rotnie. W związku z tym, iż w dokumentacji brak jest opinii psychologa i informacji o odbytej konsultacji oraz udzielonej pomocy dla podopiecznych i ewentualnych dalszych wydanych zaleceniach nie jest możliwe stwierdzenie czy liczba udzielonych konsultacji psychologicznych była adekwatna do stwierdzonych potrzeb rodzin.

W toku kontroli dokonano analizy rejestru spotkań/ konsultacji, prowadzonego przez pedagoga. Z rejestru wynika, że badane rodziny i podopieczni uczestniczyli w spotkaniach z pedagogiem średnio raz na 2-3 miesiące. Rejestr zapisany jest w formie tabeli składającej się z rubryk: lp., data, imię i nazwisko dziecko/rodzina, cel wizyty (np. wizyta kontrolna, omówienie sytuacji dziecka, omówienie sytuacji szkolnej, omówienie spotkania, badanie kandydatów na rodzinę zastępczą, pierwsze spotkanie itp.) i miejsce przyjęcia. Rejestr przedstawiony kontrolującym nie posiada podpisów osób uczestniczących i pedagoga. W dokumentacji brak jest wniosków pedagoga i informacji o odbytej konsultacji i tematyce spotkania i ewentualnych dalszych wydanych zaleceniach. W związku z powyższym nie jest możliwa ocena pod kątem adekwatności liczby porad do potrzeb rodzin.

Akta kontroli: str. 261-286

W realizacji zadania stwierdzono uchybienia polegające na:

- nieprecyzyjnym dokumentowaniu udzielonych porad i konsultacji psychologicznych i pedagogicznych;
- brakach w dokumentacji rodzin zastępczych i podopiecznych notatek zawierających wnioski i zalecenia z przeprowadzonej konsultacji psychologa i pedagoga w rodzinie zastępczej.

f) Realizacja szkoleń kwalifikacyjnych dla kandydatów na rodziców zastępczych

Podczas przeprowadzania czynności kontrolnych Dyrektor przedstawiła listę kandydatów na rodziny zastępcze zgłoszonych na szkolenie PRIDE w terminie od 11.10.2016r. do 18.01.2017r. – I etap. Na w/w liście widnieje 5 rodzin, z czego 1 rodzina nie złożyła wniosku na kwalifikacje. Z kolejnej przedstawionej kontrolującym listy na szkolenie PRIDE kandydatów zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej wynika, że na liście widnieją nazwiska 4 rodzin (z czego 3 nazwiska rodzin powtarzają się z poprzedniej listy oraz 1 nowa rodzina). W roku 2017 powstały w sumie 4 rodziny zawodowe zastępcze, w tym 1 o charakterze pogotowia rodzinnego. Z analizy dokumentacji badanych rodzin wynika, że rodziny te posiadają zaświadczenia kwalifikacyjne o ukończeniu przeprowadzonego przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Zielonej

Górze szkolenia dla kandydatów zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej oraz posiadają zaświadczenia – decyzję komisji kwalifikacyjnej o uzyskaniu kwalifikacji na rodzinę zastępczą zawodową.

Z wyjaśnień Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Zielonej Górze wynika, że z chwilą kiedy wpłyną do tut. Centrum wnioski kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych, niezwłocznie rozpocznie się proces szkoleniowy kandydatów, a następnie procedurę kwalifikacyjną. Osoby chętne, które spełnią wszystkie niezbędne warunki do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej otrzymają propozycję podpisania stosownej umowy w tym zakresie. Jednocześnie Dyrektorka poinformowała, że mimo podejmowanych różnych działań na terenie powiatu zielonogórskiego nie ma grupy kandydatów na rodzinę zastępczą.

Z dalszych wyjaśnień wynika, że Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Zielonej Górze podejmowało następujące działania na rzecz pozyskania kandydatów do pełnienia rodziny zastępczej m.in.:

- w czasie imprez organizowanych na terenie powiatu zielonogórskiego (pikniki zdrowia, dożynki) pracownicy udzielali informacji ustnych na temat rodzinnej pieczy zastępczej, procedury ubiegania się o pełnienie funkcji rodziny zastępczej i przekazywali ulotki informacyjne (z charakterystyką ogólną rodzin zastępczych oraz numerem telefonu pod którym można uzyskać szczegółowe informacje, a także warunków jakie należy spełnić, aby zostać rodzicem zastępczym)
- pracownicy działu rodzinnej pieczy zastępczej udzielają osobom zainteresowanym na bieżąco telefonicznie i osobiście informacji dotyczących procedury ubiegania się o pełnienie funkcji rodziny zastępczej.
- informacje dotyczące szczegółowej procedury ubiegania się o pełnienie funkcji rodziny zastępczej, dokumentów niezbędnych do złożenia wniosku oraz osób mogących udzielić bardziej szczegółowych informacji są zamieszczone na stronie internetowej PCPR.

W realizacji zadania nie stwierdzono uchybień.

Akta kontroli: str. 248-249

g) Oceny rodzin zastępczych

Zgodnie z art. 134 cytowanej ustawy, organizator rodzinnej pieczy zastępczej dokonuje oceny rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka pod względem predyspozycji do pełnienia powierzonej im funkcji oraz jakości wykonywanej pracy. Ocena powinna być sporządzana nie rzadziej niż co 3 lata, przy czym pierwsza ocena powinna nastąpić nie później niż przed upływem roku od umieszczenia pierwszego dziecka. Kolejna ocena jest dokonywana po upływie roku od dokonania pierwszej oceny, a następna nie rzadziej niż co 3 lata.

Badana dokumentacja rodzin losowo wybranych ze wszystkich typów rodzin wskazuje, że wszystkie rodziny posiadają aktualną ocenę. Z analizy dokumentacji badanej rodziny zastępczej A wynika, że w formularzu oceny rodziny zastępczej dokonanej w dniu 19.01.2016r. jest podany zapis daty dokonanej ostatniej oceny tj. w dniu 06.02.2015r. Do wypełnionego formularza oceny jest załączona lista obecności osób, przy udziale których w/w ocena została dokonana, tj. koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej, pedagog, psycholog. W przypadku analizy dokumentacji rodziny zastępczej B wynika, że jest uzupełniony formularz wykonania oceny rodziny zastępczej z dnia 28.01.2015r. z załączoną listą obecności osób przy udziale których w/w ocena została dokonana tj. koordynator, pracownik socjalny, psycholog, pedagog. Brak jest w formularzu zapisanej daty ostatniej oceny. Z dalszej analizy dokumentacji wynika, że w dniu 25.01.2016r. została dokonana kolejna ocena rodziny zastępczej – jest załączona lista obecności osób, przy udziale których w/w ocena została dokonana, tj. rodzina zastępcza, koordynator, pedagog, psycholog. W przypadku analizy dokumentacji rodziny zastępczej C wynika, że w formularzu oceny rodziny zastępczej, dokonanej w dniu 03.03.2017r., jest podany zapis daty ostatnio dokonanej oceny tj. w dniu 04.02.2016r. W przypadku analizy 4 badanej rodziny zastępczej D wynika, że w dniu 31.03.2017r. została zawarta umowa o utworzeniu rodziny zastępczej zawodowej pomiędzy Starostą Zielonogórskim a ową rodziną zastępczą. W związku z tym, że nie upłynął ustawowy rok od umieszczenia pierwszego dziecka w rodzinie zastępczej - pierwsza ocena powinna nastąpić nie później niż przed upływem roku.

Ocena sporządzana jest na formularzu *Ocena rodziny zastępczej*. Formularz został sporządzony zgodnie z obowiązującą ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W części I formularza zawarte są informacje o rodzinie zastępczej, sposób wypełniania obowiązków rodzica zastępczego w stosunku do dziecka/dzieci przebywających w pieczy zastępczej. W II części zawarte są informacje na temat działań podejmowanych w kierunku wzmocnienia kompetencji rodzica. Część III zawiera informacje na temat warunków materialno – bytowych rodziny zastępczej, części IV to informacja dotycząca rodziny pochodzenia dziecka, natomiast w części V - to „Inne” informacje dotyczące m.in.: czy w ciągu ostatniego roku rodzina zastępcza była skazana prawomocnym wyrokiem sądu za umyślne przestępstwo, sytuacji prawnej dziecka oraz ocena zasadności dalszego przebywania dziecka w rodzinie zastępczej. Pod tak sporządzonym dokumentem brak jest informacji – adnotacji i podpisu ocenianej rodziny zastępczej, że zapoznała się z treścią i została poinformowana o możliwości złożenia zastrzeżeń do Starosty. Do każdego formularza oceny rodziny zastępczej jest załączony jednostronicowy (dokument oceny rodziny zastępczej datowany najczęściej na kilka dni po dokonaniu pierwszego formularza oceny rodziny zastępczej przez zespół osób – pracowników tut. Centrum), w którym zapisanych jest

5 punktów – ocen końcowych, m.in.: ocena predyspozycji rodziny zastępczej do pełnienia powierzonej funkcji, ocena warunków materialno – bytowych rodziny zastępczej, ocena metod pracy z dzieckiem stosowanych przez rodzinę zastępczą, ocena zaspokajania przez rodzinę zastępczą indywidualnych potrzeb dziecka, uwagi. Dokument kończy się zapisem: Organizator rodzinnej pieczy zastępczej pozytywnie/ negatywnie ocenia rodzinę zastępczą (...), zam. (...), pod względem predyspozycji do pełnienia powierzonych im funkcji. Pod tak sporządzonym dokumencie podpisuje się Kierownik Zespołu ds. Pieczy Zastępczej oraz Dyrektor PCPR w Zielonej Górze. Wszystkie badane oceny rodzin zastępczych są pozytywne i sporządzone są z terminem zgodnym z przepisem ustawy.

Akta kontroli: str. 395-808

W realizacji zadania stwierdzono uchybienia polegające na:

- braku w dokumencie dokonanej oceny rodziny zastępczej podpisu ocenianej rodziny zastępczej świadczącym o zapoznaniu się z treścią oraz pouczenia o możliwości złożenia od oceny zastrzeżeń do Starosty.

h) Ocena sytuacji dziecka oraz przekazanie ocen do właściwego Sądu.

Zgodnie z art. 129 cytowanej ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, organizator rodzinnej pieczy zastępczej dokonuje oceny sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej oraz rodzinnym domu dziecka. Zgodnie art. 131 w/w ustawy ocena sytuacji dziecka powinna być przeprowadzana w miarę potrzeb, jednak w przypadku dzieci w wieku poniżej 3 lat nie rzadziej niż co 3 miesiące, a w przypadku dzieci starszych nie rzadziej niż co 6 miesięcy. Po dokonaniu oceny sytuacji dziecka organizator rodzinnej pieczy zastępczej formułuje na piśmie opinię dotyczącą zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej, a następnie przekazuje ją do właściwego sądu. Natomiast przepis w/w ustawy art. 47 ust. 5 nakłada na organizatora obowiązek składania do właściwego Sądu informację dotyczącą zasadności pobytu dziecka w pieczy zastępczej oraz informacja dotyczącą całokształtu sytuacji osobistej dziecka umieszczonego w rodzinie „co najmniej raz na 6 miesięcy”.

Podczas kontroli ustalono, iż Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Zielonej Górze realizowało zadanie, dotyczące dokonywania okresowej oceny sytuacji dzieci przebywającej w rodzinnej pieczy zastępczej. W okresie objętym kontrolą w rodzinie zastępczej A oceny 2 dzieci dokonano w dniu: 31.08.2016r., następna 22.03.2017r., kolejna ocena tych dzieci została dokonana w dniu 28.09.2017r. W przypadku ocen dzieci przebywających w rodzinie zastępczej B dla 2 dzieci ocen dokonano w dniu: 24.08.2016r., następna 27.02.2017r., kolejna ocena tych dzieci została dokonana w dniu 06.09.2017r. Badana dwójka

dzieci przebywających w rodzinie zastępczej C dokonano ocen w dniu: 27.09.2016r., następna 15.03.2017r., kolejna ocena tych dzieci została dokonana w dniu 27.09.2017r. W przypadku badanych akt 2 dzieci przebywających w rodzinie zastępczej D wynika, że dokonano oceny jednego z tych dzieci w dniu 28.04.2016r., następna 27.02.2017r., kolejna ocena tego dziecka została dokonana w dniu 22.10.2017r. – co jest niezgodne z art. 131 ust.1. ww. ustawy. Analiza akt drugiego dziecka przebywającego w tej rodzinie zastępczej wskazuje, że dokonano oceny w dniu 22.06.2017r., następna w dniu 26.09.2017r., kolejnej oceny sytuacji tego dziecka dokonano w dniu 13.12.2017r.

Z analizy przedłożonych dokumentów wynika, że Ocena zasadności pobytu dziecka w rodzinie zastępczej była dokonywana przez zespół do spraw okresowej sytuacji dziecka. Każdy analizowany podczas kontroli formularz oceny sytuacji dziecka był sporządzony adekwatnie do sytuacji dziecka i zawierał ocenę dotyczącą zasadności pobytu dziecka w pieczy zastępczej. Formularz zawierał informację dotyczącą aktualnej sytuacji rodzinnej dziecka, analizę stosowanych metod pracy z dzieckiem i rodziną, ocenę stanu zdrowia dziecka i aktualnych potrzeb, monitoring procedur adopcyjnych, ocenę zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej, ewentualna potrzeba umieszczenia dziecka w innej placówce, wskazania do modyfikacji planu pomocy dziecku. Pod tak sporządzonym formularzem jest informacja o następnym przewidywanym terminie oceny, podpis i pieczęć organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, funkcja i podpis osób, które konsultowały powyższą ocenę, podpis koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, podpis psychologa. W każdym formularzu jest informacja – zapis dla rodziny zastępczej, że rodzina zastępcza po zapoznaniu się z oceną może złożyć w terminie 14 dni od daty otrzymania oceny zastrzeżenia do Starosty. Na podstawie arkusza oceny i dodatkowo pozyskanych informacji sporządzana jest pisemna opinia koordynatora na temat dziecka przebywającego w rodzinnej pieczy zastępczej. W opinii tej znajdują się informacje na temat sytuacji materialno – mieszkaniowej dziecka, sytuacja rodzinna, sytuacja szkolna dziecka, sytuacja zdrowotna dziecka, ocena zasadności dalszego pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, plan pomocy dziecku pozostającemu w rodzinie zastępczej. Pod tak sporządzonym dokumentem widnieje zapis: „Oceny dokonał zespół do spraw rodzinnej pieczy zastępczej Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie (...). Ocena sytuacji dziecka dokonana została w dniu (...) z udziałem rodziny zastępczej, psychologa, pedagoga oraz koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej. Opinia jest podpisywana przez osobę ją sporządzającą, tj. koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej oraz Kierownika Działu Pieczy Zastępczej. Opinie w niedługim czasie (do 2-3 tygodni) po dokonaniu oceny były przekazywane do sądu właściwego. Nie stwierdzono nieprawidłowości odnośnie przekazywania opinii do sądu właściwego. Natomiast stwierdzono nie przestrzegania terminu dokonywania ocen sytuacji dziecka zgodnie z ustawowym przepisem,

W realizacji zadania stwierdzono uchybienia polegające na:

- nie przestrzeganiu terminu dokonywania ocen sytuacji dziecka zgodnie z przepisem.

Akta kontroli: str. 395-808

i) Plany pomocy dziecku

Zgodnie z art. 77 ust. 3 pkt 2 cytowanej ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, do zadań koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej należy przygotowanie, we współpracy z odpowiednio rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka oraz asystentem rodziny, a w przypadku, gdy rodzinie dziecka nie został przydzielony asystent rodziny – we współpracy z podmiotem organizującym pracę z rodziną, planu pomocy dziecku. Badana dokumentacja 8 wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej wskazuje, że wszystkie plany pomocy są opracowane jako ostatni punkt w sporządzonym przez koordynatora dokumencie „Opinii koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej na temat małoletniego dziecka przebywającego w rodzinie zastępczej” – ten dokument jest sporządzony na podstawie dokonanej „Oceny sytuacji dziecka” – stanowiącym w zapisie w nagłówku tego formularza informację: „Ocena sytuacji dziecka art. 76. ust. 4 pkt 11 Załącznik do planu pomocy dziecku”. Z analizy dokumentacji badanych dzieci tj. z w/w „Opinii koordynatora (...)”, w której zamieszczony jest punkt dot. planu pomocy dziecku wynika, że każdy z nich zawiera ogólnikowe informacje m.in.: kontakt oraz wizyty koordynatora pieczy zastępczej w rodzinie zastępczej w celu wspierania rodziny oraz pracy na rzecz dobra dziecka dążącej do harmonijnego i prawidłowego rozwoju małoletniego; stała analiza i weryfikacja funkcjonowania rodziny zastępczej; systematyczny kontakt koordynatora z wychowawcą i pedagogiem szkolnym/przedszkolnym celem rozeznania aktualnych osiągnięć i ewentualnych trudności oraz współpracy rodziny zastępczej z placówką; systematyczny kontakt raz na pół roku z pedagogiem tut. Centrum, celem kontrolowania rozwoju dziecka; podtrzymywanie stałych kontaktów dziecka z rodzicami i rodzeństwem; współpraca z pracownikiem socjalnym i kuratorem zawodowym, celem powzięcia informacji o współpracy z rodzinami biologicznymi pod kątem powrotu dziecka do domu rodzinnego; organizacja szkoleń w celu podniesienia kompetencji wychowawczych; spotkania rodziców biologicznych z psychologiem pod kątem naprawy relacji z dzieckiem; stała analiza i weryfikacja funkcjonowania rodziny zastępczej itp. W toku analizy dokumentacji 8 dzieci stwierdzono, że wszystkie plany pomocy stanowią element składowy innego dokumentu, np. opinii koordynatora, co jest niewłaściwe. Plan pomocy dziecku zgodnie z przepisem w/w ustawy powinien być sporządzony we współpracy z odpowiednio rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka oraz asystentem rodziny, a w przypadku, gdy rodzinie dziecka nie został przydzielony asystent rodziny – we współpracy z podmiotem organizującym pracę z rodziną oraz powinien stanowić odrębny

dokument.

W realizacji zadania stwierdzono uchybienie w postaci niewłaściwego konstruowania planu pomocy dziecku.

Akta kontroli: 395-808

6. Udzielanie dodatkowych świadczeń pieniężnych dla rodzin zastępczych zawodowych.

Zgodnie z brzmieniem art. 83-84 cytowanej ustawy rodzinie zastępczej oraz prowadzącemu rodzinny dom dziecka starosta może przyznać dodatkowe świadczenia pieniężne. W toku kontroli Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Zielonej Górze złożyła wyjaśnienia ustne, dotyczące opracowania kryteriów przyznawania świadczeń fakultatywnych dla rodzin zastępczych celem wyeliminowania dysproporcji w dystrybucji tych świadczeń. Dyrektor poinformowała, że w tut. Centrum nie zostały opracowane kryteria przyznawania świadczeń fakultatywnych dla rodzin zastępczych, ponieważ w ocenie Centrum powodowałoby to pewną formę ograniczenia w przyznawaniu tych świadczeń, a ponadto trudno opracować katalog przypadków i zakres przyznawanej pomocy, które wyczerpywałyby wszystkie okoliczności i potrzeby, z którymi borykają się rodziny zastępcze. Dyrektor zapewniła, że każdy wniosek rozpatrywany jest indywidualnie pod względem potrzeb danej rodziny zastępczej oraz dzieci w niej umieszczonych oraz uwarunkowań i możliwości dot. danej rodziny zastępczej. Dotychczas wszystkie wnioski rodzin zastępczych o przyznanie świadczeń fakultatywnych zostały rozpatrzone pozytywnie i rodziny otrzymały wnioskowaną pomoc.

W toku czynności kontrolnych dokonano analizy dokumentacji badanych rodzin zastępczych, z której wynika, że w okresie objętym kontrolą wszystkie badane rodziny zwróciły się z wnioskiem do Dyrektora Centrum o przyznanie świadczenia, następnie koordynator sporządzał opinię o zasadności złożonej przez rodzinę zastępczą prośby, a następnie była wydawana decyzja z uzasadnieniem przyznanego świadczenia i kwocie. Badana rodzina zastępcza A otrzymała dofinansowanie do wypoczynku poza miejscem zamieszkania dla 3 swoich podopiecznych (w tym dla 2 badanych dzieci) po 200 zł na każde dziecko. W przypadku badanej rodziny zastępczej B wynika, że otrzymała dofinansowanie do wypoczynku poza miejscem zamieszkania dla swoich 3 podopiecznych (w tym dla 2 badanych dzieci) po 200 zł na każde z dzieci. Ponadto ta rodzina zastępcza otrzymała w 2017 roku świadczenia - środki finansowe na utrzymanie domu jednorodzinnego w kwocie 885,90 zł. W przypadku analizy dokumentacji rodziny zastępczej C wynika, że w okresie kontrolowanym otrzymała dofinansowanie do wypoczynku poza miejscem zamieszkania dla swoich 2 podopiecznych (w tym dla 1 badanego dziecka) po 200 zł na każde z dzieci. Analiza dokumentacji rodziny zastępczej D wykazała, że w roku 2017 otrzymała świadczenia na pokrycie kosztów związanych z przeprowadzeniem niezbędnego remontu domu

jednorodzinne w kwocie 1.613,50 zł oraz świadczenia na pokrycie niezbędnych kosztów związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka, tj.: 1.044,00 zł na 1 dziecko i 1.360,00 zł na drugie dziecko.

Podczas kontroli Dyrektor przedstawiła rejestr przyznanych świadczeń przewidzianych w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w tym świadczeń fakultatywnych (za okres objęty kontrolą), zawierający imienną listę rodzin zastępczych i dzieci, celu, datę wydania decyzji, kwotę decyzji oraz kwotę wykorzystanej pomocy. Z przedstawionego rejestru przyznanych świadczeń wynika, że Centrum udziela dodatkowych świadczeń pieniężnych dla rodzin zastępczych zawodowych i ich podopiecznych. Z analizy kwot wypłacanych poszczególnym rodzinom wynika, że 1 rodzina zastępcza otrzymała świadczenie na pokrycie kosztów związanych z przeprowadzeniem niezbędnego remontu domu jednorodzinne w kwocie 1.613,50 zł; 1 rodzina zastępcza otrzymała świadczenia na pokrycie kosztów związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych lub innych zdarzeń mających wpływ na jakość sprawowanej opieki w kwocie 10.389,81 zł, natomiast 8 rodzin zastępczych wypłacono świadczenia z tytułu pokrycia wydatków związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka w kwotach od 150 zł do 2.400 zł. Z dofinansowania do wypoczynku poza miejscem zamieszkania dziecka skorzystało 22 podopiecznym – na każde dziecko przyznane po 200 zł. Ponadto 9 rodzin zastępczych w okresie objętym kontrolą otrzymało środki finansowe na utrzymanie domu jednorodzinne w kwotach od 504 zł do 12.122 zł. Analiza przedstawionej dokumentacji - rejestru potwierdza, że wszystkie rodziny, które składały wnioski o dodatkowe świadczenia – otrzymały je. Wątpliwości budzi fakt, że kwoty wypłacanych świadczeń są zróżnicowane (jest to spowodowane różnymi zgłaszanymi potrzebami rodzin zastępczych). W związku z powyższym kontrolujący uznali, że zasadnym było opracowanie kryteriów przyznawania świadczeń fakultatywnych dla rodzin zastępczych, celem wyeliminowania dysproporcji w dystrybucji tych świadczeń.

W realizacji zadania nie stwierdzono uchybienia w realizacji zadania dotyczącego liczby udzielonych dodatkowych świadczeń pieniężnych, natomiast stwierdzono potrzebę opracowania kryteriów przyznawania świadczeń fakultatywnych dla rodzin zastępczych celem wyeliminowania dysproporcji w dystrybucji tych świadczeń.

Akta kontroli: 300-356

WNIOSKI:

Nie stwierdzono uchybień w zakresie:

- organizacji zespołu pieczy zastępczej;
- kwalifikacji koordynatorów zespołu rodzinnej pieczy zastępczej;

- realizacji corocznego limitu zawiązywania rodzin zastępczych zawodowych;
- liczby rodzin pozostających pod opieką koordynatora;
- sporządzania ocen rodzin zastępczych,
- realizacji dochodzenia świadczeń alimentacyjnych;
- realizacji szkoleń dla rodzin zastępczych mających na celu podnoszenie kwalifikacji;
- funkcjonowania grup wsparcia dla rodzin zastępczych;
- zapewnienia rodzinom zastępczym pomocy prawnej;
- realizacji szkoleń kwalifikacyjnych dla kandydatów na rodziców zastępczych;
- przyznawania dodatkowych świadczeń pieniężnych dla rodzin zastępczych.

W badanym zakresie stwierdzono uchybienia pod względem:

1. Nie zapewnienia możliwości skorzystania z czasowego niesprawowania opieki nad dzieckiem dla rodziny wymagającej takiego wsparcia.
2. Nieprecyzyjnym dokumentowaniu udzielonych porad i konsultacji psychologicznych i pedagogicznych.
3. Braku w dokumencie dokonanej oceny rodziny zastępczej podpisu ocenianej rodziny zastępczej świadczącym o zapoznaniu się z treścią oraz pouczenia o możliwości złożenia od oceny zastrzeżeń do starosty.
4. Nie przestrzegania terminu dokonywania ocen sytuacji dziecka.
5. Niewłaściwego konstruowania planu pomocy dziecku.

Zalecenia pokontrolne:

Mając na uwadze stwierdzone uchybienia, na podstawie art.197d ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz § 13.2 rozporządzenia w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzenia kontroli

zalecam:

1. Zapewniać korzystanie z czasowego niesprawowania opieki nad dzieckiem dla wszystkich rodzin wymagających takiego wsparcia.
2. Precyzyjnie prowadzić dokumentowanie udzielonych porad i konsultacji psychologicznych i pedagogicznych.
3. Wprowadzić w dokumencie dokonanej oceny rodziny zastępczej podpis ocenianej rodziny zastępczej świadczący o zapoznaniu się z treścią oraz pouczenie o możliwości złożenia od oceny zastrzeżeń do starosty.
4. Przestrzegać terminów dokonywania ocen sytuacji dziecka zgodnie z przepisami.
5. Właściwie konstruować plany pomocy dziecku na odrębnym dokumencie.

Za powstałe uchybienia odpowiedzialność ponosi dyrektor jednostki.

Dokonano wpisu do książki kontroli.

Pouczenie

Zgodnie z art. 197d cytowanej ustawy, jednostka kontrolowana może w terminie 7 dni od dnia otrzymania zaleceń pokontrolnych zgłosić do nich zastrzeżenia.

Jednostka kontrolowana jest zobowiązana w terminie 30 dni od otrzymania zaleceń pokontrolnych do poinformowania wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych.

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w 2 jednobrzmiących egzemplarzach, z których:

- egzemplarz nr 1 przekazano Dyrektorowi jednostki kontrolowanej
- egzemplarz nr 2 wraz z aktami kontroli pozostawiono w aktach Wydziału Polityki Społecznej LUW w Gorzowie Wlkp.

Kontrolujący:

**INSPEKTOR WOJEWÓDZKI
w Wydziale Polityki Społecznej**

Magdalena Dziadas

**INSPEKTOR WOJEWÓDZKI
w Wydziale Polityki Społecznej**

Elżbieta Szwonka

Z up. WOJEWODY LUBUSKIEGO

Grażyna Jelska

Dyrektor

Wydziału Polityki Społecznej